

[Emir Imamović Pirke](#)

└ Sri, 02/09/2020 - 17:03

- 0
- 0
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Emir Imamović Pirke](#)

└ Sri, 02/09/2020 - 17:03

-
-
-

[Goli otok: Strah od banalnosti zla](#)

Povodom Europskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima, predsjednik Vlade Andrej Plenković posjetio je Goli otok, danas ruševnu, a nekada zloglasnu jugoslavensku kaznionicu i tamo, kako pišu kroničari njegovih aktivnosti, „zapalio svijeću kod spomen križa“, simbola do kojeg je većina stradalih, posebice u vrijeme kraja ljubavi Tita i Staljina, držala koliko i do grba Južne Koreje, ako ne i manje.

„Važno je da njegujemo kulturu sjećanja, bez istine nema ni svijesti niti poštovanja prema žrtvama niti u konačnici i pomirbe u kontekstu svakog europskog naroda pa tako i hrvatskoga. Povodom Europskog dana sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih sustava danas smo na Golom otoku da bismo odali počast, u ovom konkretnom slučaju, žrtvama komunističkog režima, koji je jedan od totalitarnih sustava, koji je obilježio povijest 20. stoljeća, isto tako Hrvatske i hrvatskoga naroda. Ne samo onih koji su ovdje relativno kratko nakon drugog svjetskog rata završili u kontekstu Informbiroa, nego i kasnije, brojni politički zatvorenici“, rekao je Plenković topeći se na zvizdanu.

„Postavljam pitanje premijeru je li i gdje je vidio da marširaju mladići u partizanskim uniformama koji pišu grafito da treba ubijati i silovati te da se na skupovima zaziva Jugoslavija i negira Goli otok. Istovremeno podsjećam na brojne primjere zadnjih 30 godina marširanja s ustaškim znakovljem, zazivanja NDH i Ante Pavelića, ulica nazvanih po ustašama... Kad to stavite na stol, mi se suočavamo s nečim s čime trebamo, ali od čega nam ne prijete opasnost, a s onim od čega postoji opasnost – ne“, izjavio je, komentirajući Plenkovićev golootočki dan, povjesničar Hrvoje Klasić.

Njegov kolega i autor knjige o Golom otoku, Martin Previšić, istim je povodom kazao: „Goli otok je dugi niz godina slon u sobi, svi se prave da ga ne vide i srame ga se, iako je kao sintagma, prisutan u svakodnevnom životu. To je mjesto traumatične prošlosti, svima je jasno što se dogodilo, dobar je impuls da se stavi na svoje mjesto, to više nije kontroverza, ali pravi način bio bi ako ćemo napraviti memorijalni centar ili muzej, koristiti ga za turističke ili edukativne svrhe“.

Zanimljivo je da je upravo Goli otok zaobišla višedesetljetna antikomunistička histerija u Hrvatskoj kojom se, nerijetko i preuveličanim, partizanskim i kasnijim režimskim zločinima želi poružniti ono drugo, bolje i ljepše, emancipatorsko lice hrvatskog i jugoslavenskog socijalizma.

Tako, eto, na mjestu na kojem je oko 13.000 ljudi prošlo zastrašujuću torturu, stoji križ – onaj katolički, što je također interesantno – i niz ruševnih objekata u kojima su boravili ili skončavali zatočnici, među kojima su najbrojniji bili oni iz Srbije, dok su poslu najposvećeniji čuvari dolazili iz Crne Gore.

Teško je danas na lijevoj hrvatskoj sceni, političkoj, intelektualnoj, akademskoj i medijskoj, naći neko tko će negirati kako postojanje, tako i užase Golog otoka, ali i sličnih zatvora za prevaspitavanje prvo staljinista, a kasnije i drugih političkih zatočenika.

Nije to, naravno, tema o kojoj će sljedbenici lijeve misli rado govoriti, ali kada se i ako mora, neće odbacivati činjenice koje kvare idealiziranu sliku jednog važnog i kompleksnog perioda hrvatske i europske povijesti.

S druge strane, desnici i pratećem revizionističkom zboru bi upravo Goli otok trebao biti, ako ne ključni, onda svakako jedan od najvažnijih argumenata u procesu ocrnjivanja pokojne SFRJ i socijalističke Hrvatske u njoj.

Imalo se vremena i imalo se kada - baš kao što je imao tko – od Golog otoka napraviti memorijalni centar, samo što su ama baš sve hrvatske vlasti, a one su većinom bile desne ili desnocentrističke, Goli prepuštale propadanju i zaboravu, tom puno jednostavnijem procesu od nijansiranog tumačenja konteksta u kojem je logor nastao, načina na koje je korišten, pa eto i etničke i političke strukture zatočenika.

Ispada, zapravo, da problem Golog otoka nije u tome što je postojao i što je bio pakao, već što se njegove žrtve ne uklapaju u narativ o zlim komunistima koji su ljude zatvarali, mučili ili likvidirali samo zato što su Hrvati. Bilo je, ne treba sumnjati, u tom zatvoru i onih što su osuđeni zbog, kako bi se danas reklo, političkog hrvatstva, ali je Goli i osmišljen i ozloglašen, prije i više od svega, u godinama u kojima su na njemu komunisti tukli druge komuniste. Točnije rečeno, u godinama u kojima su se morem okruženi titoisti i jugoslavenski suverenisti obračunavali sa staljinistima i sovjetofilima.

I to je, uz ostale razloge, dio ključa suštinski nikakvog odnosa suvremene Hrvatske i njenih vlasti prema golootočkoj epizodi koja se dijelom uklapa – i to savršeno – u prikaz socijalističkog perioda kao tamnice naroda, najprije hrvatskog, samo što se drugim dijelom opire tezama prema kojima jugoslavenski represivni aparat nije radio ništa drugo osim što je od non do stop ugnjetavao Hrvate, sve po redu, abecedi i visini.

„Logoraši su nosili kamenje, bili izloženi teškim fizičkim naporima, kolektivnom premlaćivanju. Postojali su seminari s ideološkim radom, a cijeli koncept je bio da moraju cinkati i tući druge logoraše. Bio je tu velik broj ljudi zatečenih promjenom kursa prema Staljinu, bilo je puno zbnjenih, a bilo je i podvala zbog radnih

mjesta ili žena“, izjavio je Martin Previšić.

Banalnost zla na Golom ispala je otežavajući faktor u suočavanju s događajima na njemu, kontekstom i razlozima zbog kojih su neki ljudi lijegali u svojim domovima a zore dočekivali na kamenjaru u sred ničega.

Sve bi, naravno, bilo prokleta jednostavno da je naša kultura sjećanja upravo to, samo kultura sjećanja na događaje iz prošlosti, ma kakvi oni bili, ali, kako znamo, nije. Ideološki konstrukti uglavnom ne trpe činjenice, kako one iz давnog vremena, tako i ove iz sadašnjeg u kojem, kako Klasić kaže, nitko ne maršira u partizanskim uniformama i ne piše grafite da treba ubijati i silovati, niti zaziva Jugoslaviju i negira Goli otok, dok je najčešća petokraka u javnom prostoru ona na Heinekenu.

S druge strane, klempavih u po zidovima i „zazivanja NDH i Ante Pavelića“ ne nedostaje i to sasvim sigurno nije, citirajući Plenkovića, „poštovanja prema žrtvama“ niti zalog „pomirbe u kontekstu svakog europskog naroda pa tako i hrvatskoga“.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva. Dozvoljeno prenošenje uz objavu izvora i imena autora

Kome Goli otok danas služi?

Foto: HINA/ POOL/ Damir SENČAR/ ds

-
-
-

[Impressum](#)

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst ["Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom"](#) objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

